

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده هنر و معماری / گروه نمایش

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : ادبیات نمایشی

عنوان:

بررسی شخصیت زنان آثار هارولد پینتر و مناسبات اجتماعی آنان

استاد راهنما:

جناب آقای علی پویان

استاد مشاور:

سرکار خانم لطیفه سلامت

پژوهشگر:

پگاه قلی پور

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم به حامی ام پدرم

و

مهربانی بی انتهای مادرم

با تشکر و قدردانی از کسانی که در بهتر شدن این پایان نامه مرا یاری نمودند .

جناب آقای دکتر علی پویان و جناب آقای استاد امیر کاووس بالازاده، جناب آقای اردشیر صالح پور و سرکار خانم دکتر لطیفه سلامت ، جناب آقای دکتر ناصر باباشاهی، جناب آقای دکتر رحمت امینی،

جناب آقای دکتر فرشید ابراهیمیان، جناب آقای استاد کاظم شهبازی، جناب آقای دکتر بهروز بختیاری، جناب آقای استاد صادق رشیدی، جناب آقای دکتر حبیب لزگی، جناب آقای تولمی، و ...

و دوستان گرامی

سید حسین هاشمی، سید قوام هاشمی، اشکان بلدی، کوروش شیوا

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب پگاه قلی پور دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۶۵۱۷۸۹۰۰ در رشته ادبیات نمایشی که در تاریخ ۹۰/۶/۱۹ از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی شخصیت زنان آثار هارولد پینتر و مناسبات اجتماعی آنان

بدینوسیله متعهد می‌شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: پگاه قلی پور

تاریخ و امضا:

بسمه تعالی

در تاریخ : ۹۰/۶/۱۹

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم/ آقای پگاه قلی پوراز پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره

۱۷/۵ به حروف هفده و نیم و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده هنر و معماری

XX

(این چ کیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی	کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۶۰۳۰۷۸۹۲۰۲۶
عنوان پایان نامه: بررسی شخصیت زنان آثار هارولد پینتر و مناسبات اجتماعی آنان		
نام و نام خانوادگی دانشجو: پگاه قلی پور	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۰/۵/۲۱	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۰/۶/۱۹
شماره دانشجویی: ۸۸۰۶۵۱۷۸۹۰۰		
رشته تحصیلی: ادبیات نمایشی		
استاد / استادان راهنما: جناب آقای علی پویان استاد / استادان مشاور: سرکار خانم لطیفه سلامت		
آدرس و شماره تلفن: همت غرب - شهرک چشمه - گلستان غربی - پ ۴۰ تلفن: ۰۹۱۲۳۸۰۱۹۷۳		
چکیده : تحقیق حاضر با عنوان بررسی شخصیت زنان آثار هارولد پینتر و مناسبات اجتماعی آنان، می باشد، و به مطالعه شخصیت زنان نمایشنامه های پینتر بر اساس دیدگاه فمینیستی می پردازد. در آغاز به شناخت مختصری از پینتر، آثار و نقطه نظرات، و روشی که وی در خلق آثارش بکار گرفته است، پرداخته می شود. در ادامه به بیان نظرات فمینیستی از دیدگاه نانگ، کاکس، آلتاینوو... پرداخته شده است. و مناسبات اجتماعی نقش هایی که زنان در جامعه بر عهده دارند و یا اینکه اطرافیان بر عهده آنان می گذارند. تحمیل ها، تجاوزات، ترس ها، دلهره های زنان، نا امنی ، برده کشی های جنسی، متلاشی شدن خانواده ها، بی ارزش جلوه دادن زن به عنوان مادر در خانواده، تحمیل اقتدار مردانه در روابط جنسی بر زنان و لقب دادن صفات مثبت و منفی که ساخته ذهن مرد سالاری است (مریم مقدس - روسپی) بیان گردیده است. در فصل چهارم بر اساس نظرات فمینیستی به بررسی شخصیت های زنان آثار پینتر بر اساس هشت ویژگی مشترک در آثار پینتر: تهدیدات (بیرونی و درونی) - ناراحتی چشمی و کوری- تجاوز- شخصیت های زنان خانه دار، با رفتار مادرگونه از نوع، پرستار و سرویس ده صرف- دو شخصیتی بودن زنان ماندگار، در نظام خانوادگی (زن خانه - زن روسپی)- شخصیت های ناکار آمد به سادگی از زندگی افراد حذف می شوند- نادیده گرفتن موضوع تولید مثل به عنوان اصل مهم خانواده- لقب دادن صفات منفی و یا مثبت به زنان، ساخته جامعه مرد سالار. اقتدار مردانه در روابط جنسی با جامعه ای آزارگر درون نمایشنامه های پینتر، پرداخته شده است. نتیجه می گیریم نگاه هارولد پینتر به زنان نمایشنامه هایش به هیچوجه مرد سالارانه نیست. پینتر روی شخصیت هایش نگاهی کاملا انسانی دارد. شخصیت های مرد نمایشنامه های پینتر، در فضایی کاملا مردسالارانه نسبت به زنان و حتی با دیدگاهی هرزه نگارانه با آنان برخورد می کنند. این تفاوتی است که پینتر با نویسنده های دیگر دارد.		

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است تاریخ و امضا

مناسب نیست

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات طرح	
۱-۱ بیان مسئله.....	۲
۲-۱ هدف های تحقیق.....	۳
۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن.....	۳
۴-۱ سوالات یا فرضیه های تحقیق.....	۳
۵-۱ روش تحقیق.....	۴
۶-۱ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی.....	۴
۷-۱ قلمرو تحقیق.....	۵
۸-۱ ارتباط موضوع عملی و نظری.....	۶
۹-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق.....	۶

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۱-۲ مقدمه.....	۸
۲-۲ زندگینامه هارولد پیتر.....	۱۰
۳-۲ سالشمار زندگی و آثار هارولد پیتر.....	۱۹
۴-۲ پیتر یسم.....	۳۲
۵-۲ هارولد پیتر و دموکراسی آمریکایی.....	۴۳
۶-۲ پیتر و نمایشنامه نویسی قرن بیستم.....	۵۷
۷-۲ پیتر و جعبه پاندورا.....	۷۴

فصل سوم: درآمدی جامع بر نظریه های فمینیستی

- ۳-۱۰۰ فمینیسم رادیکال و مباحث جنسیت و میل جنسی
- ۳-۱۰۱ جنس زیست‌شناختی و جنسیت مردسالارانه
- ۳-۱۰۵ آرای مریلین فرنچ در فراسوی قدرت
- ۳-۱۱۰ برگزیدن از آندروژنی: «فرهنگ زنانه» راه‌حل نهائی برای
- ۳-۱۱۱ آرای دیلی در فراتر از خدای پدر
- ۳-۱۱۴ آرای دیلی در زن/بوم‌شناسی
- ۳-۱۱۹ ارزش‌ها در شهوت ناب
- ۳-۱۲۳ میل جنسی از دیدگاه فمینیستی
- ۳-۱۲۶ هرزه‌نگاری به منزله عارضه و نماد میل جنسی زن که در مهار مرد است
- ۳-۱۲۶ مباحث مطرح پیرامون هرزه‌نگاری، پیش از فمینیسم
- ۳-۱۲۸ مباحث فمینیستی پیرامون هرزه‌نگاری
- ۳-۱۲۹ فمینیست‌های ضد هرزه‌نگاری و اقدام علیه هرزه‌نگاری
- ۳-۱۳۵ فمینیست‌های معترض به ضدهرزه‌نگاران و اقدام علیه سانسور هرزه‌نگاری
- ۳-۱۴۵ هم‌جنس‌خواهی زنان به منزله الگوی میل جنسی زنانه
- ۳-۱۵۱ نقد فمینیسم رادیکال
- ۳-۱۵-۱ طبیعت زن: آیا منشأ «خوبی» وی است؟
- ۳-۱۵-۲ عواطف زن: آیا منشأ «خوبی» وی است؟
- ۳-۱۵-۳ خوبی زن: آیا چنین چیزی وجود دارد؟

فصل چهارم: تطبیق شخصیت های زن آثار پیتر با رویکرد فمینیستی

- ۱-۴ تطبیق شخصیت های زن آثار پیتر با رویکرد فمینیستی..... ۱۶۸
- ۲-۴ اتاق..... ۱۶۹
- ۳-۴ جشن تولد..... ۱۷۷
- ۴-۴ درد مختصر..... ۱۸۳
- ۵-۴ آسایشگاه..... ۱۸۸
- ۶-۴ کلکسیون..... ۱۹۱
- ۷-۴ فاسق..... ۱۹۴
- ۸-۴ بازگشت به خانه..... ۲۰۰
- ۹-۴ خاکستر به خاکستر..... ۲۰۶
- ۱۰-۴ زبان کوهستانی..... ۲۰۹
- ۱۱-۴ ضیافت..... ۲۱۲
- ۱۲-۴ مباحث مشابه در بررسی شخصیت های زنان آثار پیتر و مناسبات اجتماعی آنان ۲۱۴
- ۱-۱۲-۴ تهدیدات (بیرونی و درونی) و ناراحتی چشمی و کوری..... ۲۱۵
- ۲-۱۲-۴ تجاوز..... ۲۱۶
- ۳-۱۲-۴ شخصیت های زنان خانه دار، با رفتار مادرگونه از نوع، پرستار و سرویس ده
- صرف..... ۲۱۸
- ۴-۱۲-۴ دو شخصیتی بودن زنان ماندگار، در نظام خانوادگی (زن خانه - زن روسپی). ۲۲۰
- ۵-۱۲-۴ شخصیت های ناکار آمد به سادگی از زندگی افراد حذف می شوند..... ۲۲۲
- ۶-۱۲-۴ نادیده گرفتن، موضوع تولید مثل، به عنوان اصل مهم خانواده..... ۲۲۳
- ۷-۱۲-۴ لقب دادن صفات منفی و یا مثبت به زنان، ساخته جامعه مرد سالار..... ۲۲۴
- ۸-۱۲-۴ اقتدار مردانه در روابط جنسی با جامعه ای آزارگر درون نمایشنامه های پیتر ۲۲۷

فصل پنجم: نتیجه گیری

۲۳۱	۱-۵ نتیجه گیری
۲۳۹	۲-۵ مشکلات تحقیق
۲۳۹	۳-۵ پیشنهادات
۲۴۱	منابع و ماخذ

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۹	تصویر ۱-۲
۱۸	تصویر ۲-۲
۳۱	تصویر ۳-۲
۵۶	تصویر ۴-۲
۷۳	تصویر ۵-۲
۱۶۸	تصویر ۱-۴
۲۰۵	تصویر ۲-۴
۲۲۰	تصویر ۳-۴
۲۲۲	تصویر ۴-۴
۲۲۶	تصویر ۵-۴
۲۳۱	تصویر ۱-۵
۲۳۹	تصویر ۲-۵

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱ بیان مسئله

در این رساله که با روش های توصیفی و تحلیلی به انجام خواهد رسید به بررسی نقش زن و نیز مناسبات اجتماعی در آثار هارولد پیتتر خواهیم پرداخت ، یکی از مولفه های مهم در نمایشنامه های مدرن و حتی پست مدرن به چالش کشیدن روابط و مناسبات بین فردی و اجتماعی است که تحت تاثیر تحولات فرهنگی و اجتماعی خاص هر جامعه ای قرار دارد. این فرایند توجه به مناسبات اجتماعی و فردی را می توان در بستر رابطه بین متون نمایشی مشاهده کرد، به طور مثال پیش از توجه به تبلور این مساله در آثار پیتتر می توان ردپای مناسبات اجتماعی و خانوادگی را در آثار سایر نویسندگان مانند ایسن، ارتور میلر و دیگران یافت.

اما ویژگیهای دراماتیک خاص نمایشنامه های هارولد پیتتر به عنوان یکی از نویسندگان مدرن و معاصر ما را بر آن داشته است تا با تحلیل برخی از آثار او دیدگاه و جهان بینی نویسنده را در ارتباط با نقش زنان و مناسبات اجتماعی معاصر خود مورد بررسی قرار دهیم. لذا بدین منظور ما در این پژوهش بر اساس رویکرد تحلیل های اجتماعی که عمدتاً معطوف به بررسی اجتماعی تحولات مربوط به زنان جوامع معاصر خواهد بود، مقدمات پژوهش را سازمان دهی خواهیم کرد. بر این اساس در مراحل بعدی پژوهش با انتخاب نمونه ای از آثار هارولد پیتتر، مانند جشن تولد، درد خفیف، بازگشت به خانه، اتاق، آسایشگاه، خاکستر به خاکستر، زبان کوهستانی، ضیافت،

کلکسیون، فاسق را مورد مطالعه تحلیلی قرار می دهیم، لذا هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش زن در بستر مناسبات اجتماعی فرهنگ معاصر است.

۲-۱ هدف های تحقیق

- شناخت و تبیین نقش زن در آثار پیتر.
- تحلیل مناسبات اجتماعی مربوط به زنان در آثار پیتر.
- شناخت رابطه بین ویژگی ساختاری نمایشنامه های پیتر و شخصیت پردازی زنان.

۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن

بررسی نقش زن و نیز مناسبات اجتماعی در آثار هارولد پیتر خواهیم پرداخت، یکی از مولفه های مهم در نمایشنامه های مدرن و حتی پست مدرن به چالش کشیدن روابط و مناسبات بین فردی و اجتماعی است که تحت تاثیر تحولات فرهنگی و اجتماعی خاص هر جامعه ای قرار دارد. اما ویژگیهای دراماتیک خاص نمایشنامه های هارولد پیتر به عنوان یکی از نویسندگان مدرن و معاصر ما را بر آن داشته است تا با تحلیل برخی از آثار او، دیدگاه و جهان بینی نویسنده را در ارتباط با نقش زنان و مناسبات اجتماعی معاصر خود مورد بررسی قرار دهیم.

۴-۱ سوالات یا فرضیه های تحقیق

- آیا زنان آثار پیتر می تواند نقش موثری در حفظ بنیان های خانوادگی موجود داشته باشند؟
- دیدگاه نویسنده نسبت به زنان و مردان در نمایشنامه چگونه است؟
- هارولد پیتر در پرداخت شخصیت زنان نگاه مردسالارانه را حاکم کرده است.

۱-۵ روش تحقیق

توصیفی - تحلیلی است که بر اساس نظریات جامعه شناختی و نیز درام شناسانه نمونه های انتخابی و نیز اطلاعات گرد آوری شده مورد بررسی قرار می گیرند.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات : بر اساس روش های کیفی صورت خواهد گرفت.

جامعه آماری ، نمونه هایی از آثار هارولد پیتر را انتخاب کرده ایم ، پیتر به عنوان نمونه ای از جامعه نویسندگان مدرن انتخاب شده است.

۱-۶ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی

جامعه آزارگر: جامعه ای که قالب و چهارچوب آن را قوانین هرزه ها، احکام مفت خور ها، مرام الوات ها، مقررات دلالان جنسی، اوامر خود نمایان، مقررات جلاد ها و آدمکش ها تشکیل شده است.

هرزه نگاری: مبنای آن بر نا برابری است و این ذهنیت را ایجاد می کند که زنان را دست کم بشمارند و حتی با زنان همچون شهروندانی دست دوم، یا انسان هایی ناقص رفتار کنند. و همچنین یعنی طرح صریح مطالب جنسی در قالب نوشته های تصویری و توصیف کلامی اندام های جنسی و انواع مختلف آمیزش جنسی.

آندروژنی: دوجنسیتی بودن، خصوصیات زنانه و مردانه ای که در شخص دوجنسیتی جمع می آیند.

شهوت در جامعه مرد سالار: به معنای میل جنسی بویژه از نوع آسان گیر و وحشیانه آن است. با حاکمیت اخلاق بردگی که به زنان کینه می ورزند.

طبیعت زن: خصوصیات طبیعی یکی از اجزاء تشکیل دهنده هویت زن است.

قدرت بر- با: تسلط یک گروه یا فرد بر همه افراد دیگر است.

لذت - با: توانایی یک گروه یا فرد برای تایید همه افراد دیگر است.

شهوت ناب: شهوت زنان سرکش زن / بوم شناسی هستند که از خانگی شدن به دست مردان تن می زنند.

اروتیکا: برگرفته از ریشه یونانی اروس به معنای مهرمایه یا اصل آفریننده. رابطه جنسی میان زوج

های برابر که زن و مرد را ترقیب می کند با یکدیگر برخوردی کاملاً انسانی داشته باشد.

تاناتیکا: برگرفته از ریشه یونانی تاناتوس به معنای مرگ‌مایه یا اصل نابودکننده. رابطه جنسی

نابرابر که مردان را به رفتار شیء وار با زنان بر می انگیزد.

۱-۷ قلمرو تحقیق

حیطه این پژوهش، به مطالعه نمایشنامه های پیتتر از جمله، جشن تولد، درد خفیف، بازگشت به

خانه، اتاق، آسایشگاه، خاکستر به خاکستر، زبان کوهستانی، ضیافت، کلکسیون، فاسق بر اساس

تحلیل شخصیت زنان آثار نامبرده شده و روابط شخصیت های دیگر با زنان نمایشنامه های پیتتر و

عکس العمل رفتار زنان در چهارچوب این نمایشنامه ها، بر اساس رویکردهای فمینیستی، جامعه

شناسی زنان، روانشناسی و حقوق زنان پرداخته شده است.

۸-۱ ارتباط موضوع عملی و نظری

محقق حداکثر تلاش خود را خواهد نمود که رساله عملی خود را در راستای رساله نظری پیش ببرد و در یک هماهنگی علمی همه جانبه عرضه نماید.

۹-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق

نبود منابع کافی برای پژوهش و همچنین کمبود منابع ترجمه شده در رابطه با شخصیت زنان نمایشنامه های پیتتر.

فصل دوم

ادبیات تحقیق

۲-۱ مقدمه

بدون شک نام پیتر و نمایشنامه های او نزد هنرمندان و دوستداران تئاتر، نام آشنائی است. اما شخصیت وی و آثار همیشه مورد گفتگو و مباحث گوناگون و متفاوت بوده است. شرایط قرن نوزدهم (صنعتی شدن جامعه، ضعف کلیسا و مطرح شدن فلسفه نیچه) و همچنین وجود دو جنگ عمده جهانی در قرن بیستم سبب گردید که در آثار عده ای از نویسندگان و هنرمندان از جمله پیتر، نسبت به شرایط اجتماعی یأس نامیدی احساس گردد. به طوری که بکت، همه چیز را پوچ معرفی نمود، یونسکو بنیانگذار تئاتر پوچ تحت تاثیر فلسفه آلبرت کامو قرار گرفت و کامو انسان را در بند ابزاری می بیند که خود مولد آن است.

این شرایط تا کنون ادامه یافته است، و سعی هنرمندان بر این است که یقین های تسلی بخش را مورد حمله قرار دهند تا تماشاگر از احساس رضایتمندی و خوشنودی دور شود. آن ها در مبارزه ای که آغاز نموده اند بر این خیالند که انسان را در جهانی خالی از معنا که در حال دست و پا زدن است، تصویر نمایند تا تماشاگر متوجه وضعیت رعب انگیز خود گردد. آن ها معتقدند که:

۱- رابطه علی در جهان وجود ندارد.

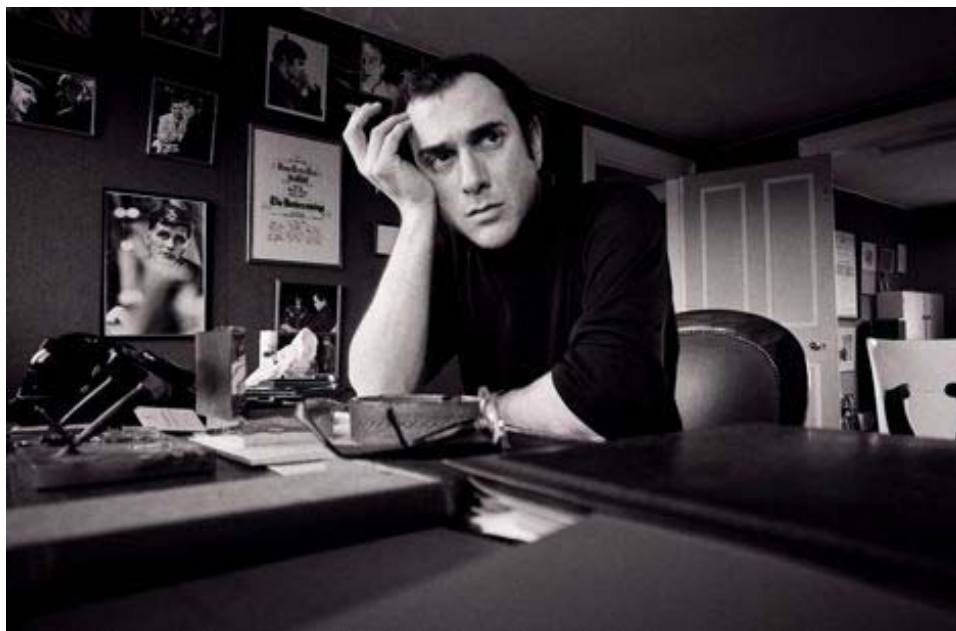
۲- انسان از درک حقیقت (اگر حقیقتی باشد) عاجز است. پس در تنهایی محض قرار دارد.

۳- معتقدند اگر جهان بر باطل نباشد، هدفی هم ندارند، زیرا ماوراء فهم انسان و بدون رابطه با مشورت او وجود دارد.

۴- نظام های ارزشی و اخلاقی پایه های استوار و محکمی ندارد و بر اساس توهم و سنن بی اصل و ریشه بوجود آمده است، و اگر این نظام ها تا کنون نیز باقی مانده اند تنها به خاطر احترام به سالمندی سالمندان است.

در چنین جهانی چگونه می توان با امید به آینده زیست. به هر حال پینتر در آثار آوانگاردش انسان را در یک دنیای مخوف و بسیار خطرناک تصویر می کند. او معتقد است هر لحظه ممکن است در خانه شما زده شود و مورد تجاوز قرار گیرید. (اسلین، ۱۳۶۶، ص ۴-۳)

آدم ها، از فضای بیرون اتاق خانه خویش به شدت می ترسند و بالاخره در همین فضاست که سوال پینتر مطرح می گردد: این انسان سرگردان تا کی می تواند از این وضعیت اسفبار فرار کند؟ با تمام خطر هایی که انسان دنیای امروز را در بر گرفته است، دیدن تحمیل قوانینی خود ساخته ی نیمی از انسان ها بر نیمی دیگر از انسان ها تعجب ما را بر می انگیزد! چگونه نیمی از انسانها باید چندین برابر سختی های دنیا را بر دوش کشند؟!

تصویر ۱-۲